

DOM
EURÓPSKEJ HISTÓRIE

Otázky a odpovede *k projektu*

Prečo vznikol Dom európskej histórie?

Desaťročia trvajúci proces, počas ktorého sa formovala Európska únia, mal hlboký vplyv na spôsob usporiadania a riadenia európskych krajín. Doteraz však neexistovalo múzeum, v ktorom by bol tento proces zasadený do širšieho historického kontextu a kde by boli zhromaždené a vedľa seba prezentované protikladné skúsenosti rozličných európskych krajín a národov.

Generácia ľudí, ktorí zažili tragédie 20. storočia a budovali Európske spoločenstvá, sa pomaly vytráca. Je preto načase, aby sa rozvoj európskej integrácie zrozumiteľne prezentoval širokej verejnosti. Zároveň treba vysvetliť jej základný historický vývoj, hybné sily a ciele, aby ďalšie generácie mohli pochopiť, ako a prečo sa dnešná Únia vyvíjala a kedy sa tak stalo. V časech krízy je osobitne dôležité, aby sa rozvinulo a prehĺbilo vedomie kultúrneho dedičstva a aby sa myslelo na to, že mierovú spoluprácu nemožno považovať za samozrejmosť.

Európsky parlament preto vytvoril Dom európskej histórie, kde sa občania budú môcť zamýšľať nad týmto historickým procesom a nad jeho významom pre súčasnosť. Parlament je presvedčený, že múzeum môže byť miestom na diskusie a pochopenie súčasných pomerov z hľadiska ich historických koreňov a na základe historických skúseností.

Akými zásadami sa projekt riadi?

Projekt viedla už od začiatku snaha o otvorenú a inšpiratívnu propagáciu poznatkov o európskej histórii a o vytváranie povedomia o rozmanitosti spomienok v rámci Európy. Nevyhnutným predpokladom bola akademická nezávislosť a medzinárodné zloženie projektového tímu, pričom konkrétne na tento projekt sa podarilo zostaviť kolektív historikov a odborníkov na múzejníctvo z celej Európy. Výstavy sa snažili zostaviť tak, aby bola náležite prezentovaná rozmanitosť európskych dejín a ich interpretácií.

Poradný výbor na vysokej úrovni (akademický výbor) zložený z popredných historikov a muzeológov zaručuje odbornú presnosť a relevantnosť obsahu výstav.

Kde ho možno nájsť?

Dom Európskej histórie sa nachádza v budove Eastman v parku Léopold neďaleko európskych inštitúcií. Budova Eastman bola postavená v roku 1935 ako zubná ambulancia pre deti z chudobných rodín a jej výstavba sa financovala z daru, ktorý poskytol vynálezca fotoaparátu Kodak americký obchodník George Eastman. Vypísala sa architektonická súťaž na prestavbu tejto budovy tak, aby slúžila na výstavy, a víťazom bola skupina zložená z architektov Chaix&Morel et associés z Francúzska, JSWD Architekten z Nemecka a TPF z Belgicka. V ich plánoch sa počítalo s renováciou fasády a zachovaním historického vzhľadu budovy, ako aj s postavením modernej prístavby na nádvorí pôvodnej budovy a na streche.

Ako sa projekt vyvíjal?

Myšlienku vytvorenia Domu európskej histórie prvý raz vyslovil vtedajší predseda Európskeho parlamentu dr. Hans-Gert Pöttering vo svojom inauguračnom prejave v roku 2007. V nasledujúcom roku výbor uznávaných historikov a múzejníkov z rozličných európskych krajín vypracoval prvý koncept projektu s názvom Konceptuálny základ Domu európskej histórie, v ktorom je Dom európskej histórie predstavený ako moderné výstavné, dokumentačné a informačné centrum, ktoré bude odzrkadľovať najnovšie trendy v oblasti múzejníctva.

Od januára 2011 sa začal vytvárať akademický projektový tím. Tento tím, zložený z odborníkov z celej Európy, postupne formoval presnejšiu víziu a poslanie nového múzea, vypracoval obsah stálej výstavy a pracoval na rozličných oblastiach, ako napríklad na návštevníckej politike, na dočasných výstavách a stratégiách vytvárania zbierok. Tímu poskytoval poradenstvo v tejto práci akademický výbor, ktorý schvaľoval výsledky. Predsedníctvo Parlamentu (predseda a 14 podpredsedovia) schvaľovalo všetky dôležité rozhodnutia.

Aký príbeh rozpráva múzeum?

Stála výstava sa zameriava na hlavné javy a procesy, ktoré v priebehu dejín formovali súčasnú Európu, a zdôrazňuje rozmanitosť skúseností, povedomia a interpretácií, ktoré súvisia s týmto dianím.

Nezobrazuje dejiny jednotlivých európskych štátov a regiónov. Namiesto toho sa zameriava na európske fenomény. Akademický projektový tím si zvolil tri kritériá: udalosť alebo myšlienka pochádzajúce z Európy, ktoré sa šírili po Európe a aj dnes sú aktuálne. Projektový tím na základe týchto kritérií vytvoril šesť tematických okruhov s veľkým počtom tém a užších podtém. V niektorých prípadoch sa výstava neobmedzuje len na to, čo sa udialo na území Európskej únie.

Európske dejiny sú možno zložité, rozmanité a rozdrobené, majú však množstvo rozličných podobných črt a spoločných skúseností. Predstaviť niektoré z nich je cieľom stálej výstavy. Výstava sa začína starovekou bájou o Európe a býkovi a jej meniacimi sa interpretáciami a zdôrazňuje najdôležitejšie faktory európskeho dedičstva, ktoré od základov formovali Európu a ktorých účinky pretrvávajú až dodnes.

Je cieľom Domu európskej histórie vytvorenie európskej identity?

Identita je jedným z najdiskutovanejších pojmov v oblasti kulturológie. Je predmetom obrovského množstva literárnych diel a úvah a činností múzeí. Neexistuje spoločne dohodnutá definícia toho, čo by mohlo byť európskou identitou. Je to veľmi redukcionistické chápanie, navyše príliš statické na to, aby tento pojem slúžil ako základ Domu európskej histórie. Ak by Dom európskej histórie ponúkal vopred definovanú koncepciu európskej identity, diskusiu by to len obmedzovalo namiesto toho, aby sa rozprúdila živá diskusia o tejto mimoriadne zaujímavej a aktuálnej téme. Dom európskej histórie chce namiesto predkladania hotových odpovedí podnietiť verejnú diskusiu o európskej pamäti a vedomí.

Nahradí Dom európskej histórie národné dejiny?

Dom európskej histórie nie je jednoduchým súhrnom národných dejín ani nemá v úmysle ich nahrádzať. Dom európskej histórie je studnicou európskych spomienok, v ktorej sú uložené skúsenosti a interpretácie v celej svojej rozmanitosti, so všetkými protikladmi a rozpormi. Jeho prezentácia dejín nie je uniformná, homogénna a súhlasná, ale skôr komplexná, diferencovaná a kritická.

Kde sa začína príbeh?

Stála výstava Domu európskej histórie, čiže jadro nového múzea, sa zameriava na európsku históriu od 19. storočia až po súčasnosť. V niektorých častiach prezentácia zachádza ďalej do histórie, pričom zasahuje až do staroveku a stredoveku, v snahe vysvetliť základné črty európskej kultúry a civilizácie, čo návštevníkom umožňuje lepšie chápať súčasnosť.

Stála výstava sa začína prezentáciou báje o Európe, zmenou zemepisných predstáv v dejinách a úvahou o tom, čo asi tvorí európske dedičstvo. Výstava sa zameriava na európske dejiny 19. a 20. storočia s osobitným dôrazom na históriu európskej integrácie.

Existuje riziko prekrývania s Parlamentárium, ktoré takisto ukazuje históriu európskej integrácie?

Parlamentárium, resp. návštevnícke centrum Európskeho parlamentu, je venované úlohe, fungovaniu a aktivitám Európskeho parlamentu. Naopak, Dom európskej histórie je múzeum európskych dejín v širšom zmysle. Oblasť činností týchto dvoch inštitúcií sa líšia, sú vymedzené veľmi odlišnými kontextmi, cieľmi, majú rozličné poslanie a využívajú iné nástroje. Dom európskej histórie zaujíma oveľa širší prístup k dejinám a ako múzeum stavia do centra záujmu exponáty, ktoré sú svedectvami histórie. Tieto dva projekty sa navzájom dopĺňajú.